

РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради щодо присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада ID 11075 Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», м. Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Механізм правового забезпечення національної безпеки України» за спеціальністю 081 «Право».

10 грудня 2025 року.

Лобко Валентина Вікторівна, 1990 року народження.

Громадянка України

Освіта вища:

Закінчила у 2013 році Національний транспортний університет та отримала диплом магістра за спеціальністю 081 «Право».

Військовослужбовець Збройних Сил України.

Дисертацію виконано в Державній науковій установі «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», м. Київ.

Науковий керівник – **Богущий Павло Петрович**, доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, завідувач наукової лабораторії військового та міжнародного гуманітарного права Державної наукової установи «Інститут інформації безпеки і права Національної академії правових наук України».

Здобувачем опубліковано 4 наукові статті за темою дисертації в наукових журналах, включених до переліку наукових фахових видань України категорії “Б”, з яких:

1. Лобко В. В. Удосконалення та підвищення ефективності правового забезпечення національної безпеки в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 5. С. 13–19. URL: <https://doi.org/10.32782/39221348>.
2. Лобко В. В. Сучасний стан та проблеми правового забезпечення національної безпеки в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 6. С. 30–36. URL: <https://doi.org/10.32782/39221384>.
3. Лобко В. В. Захист національної безпеки як підстава для обмеження прав фізичних та юридичних осіб в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 29–34. URL: <https://doi.org/10.32782/39221426>.

4. Лобко В. В. Механізм правового забезпечення національної безпеки і система військової юстиції. *Право.UA*. 2025. № 2. С. 75–81. URL: <https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2025.2.12>.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Доронін Іван Михайлович, д.ю.н., доцент керівник наукового центру інформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

Зауваження:

1. Щодо вжиття терміну «державні інститути» у роботі необхідно висловити певні заперечення. Мабуть ця термінологія виглядає більш доречною з точки зору державного управління або політології, але з точки зору правової науки, що станом на сьогодні включає до свого складу теорію держави і права, більш доречним вести мову про «органи влади» або «державні органи». Окремі складові державних органів звісно можуть розглядатись і під умовними назвами «інститутів» (інституцій тощо) але «державний орган» має більш точне і однозначне розуміння.

2. Стосовно правових режимів можливо варто було б зупинитись на адміністративно-правових режимах та адміністративно-правовому розумінні режиму. Звісно, на різних рівнях існують досить специфічні розуміння поняття «режим», наприклад можливо згадати «контррозвідувальний режим» або «режим державного кордону України». Водночас і вони мають адміністративно-правове підґрунтя. Тому вкрай дискусійним є пропозиція щодо «режиму кримінально-правового забезпечення національної безпеки», оскільки сама по собі криміналізація певних діянь може мати своїм підґрунтям цілі забезпечення національної безпеки, але не є правовим режимом. У цьому контексті можливо варто було б доповнити перелік адміністративно-правових режимів.

Корж Ігор Федорович, заступник керівника наукового центру цифрової трансформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

Зауваження:

1. Мету дослідження доцільно було вказати більш чіткіше і лаконічніше, щоб вона указувала на об'єкт і предмет дисертації і не дублювала завдання.

2. Дисертантка стверджує, що «Інституційну складову механізму правового забезпечення національної безпеки України утворюють державні інститути, призначенням яких є правове забезпечення національної безпеки, тобто діяльність щодо правового регулювання суспільних відносин у сфері національної безпеки та застосування норм права відповідно до повноважень, визначених законодавством» (с.с. 3, 23, 38, 185). Із зазначеним важко погодитися. У зв'язку з цим, є доцільним звернутися до ст.2 Закону України «Про національну безпеку», в якій зазначено, що «Правову основу державної

політики у сферах національної безпеки і оборони становлять Конституція України, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти». Як випливає з наведеного, так само як і з Конституції України (ст. 85), правове забезпечення національної безпеки здійснює Український парламент, а основним призначенням інституцій сектору безпеки і оборони, як випливає із згаданого Закону, є безпосереднє забезпечення національної безпеки відповідно до завдань, визначених законом. А діяльність цих інституцій щодо правового регулювання суспільних відносин у згаданій сфері, здійснюється додатково у відповідності та на виконання Конституції та законів України.

3. Дисертантка стверджує, що «Важливими серед нормативно-правової складової національної безпеки необхідно розглядати конституційні законодавчі акти «Про національну безпеку України», «Про Раду національної безпеки і оборони», «Про оборону України» тощо, а також документи стратегічного планування. (с. с. 4, 36, 79). З таким підходом не можна погодитися, оскільки чинне на сьогодні законодавство (Закон України «Про правотворчу діяльність») не передбачає таких видів законодавчих актів (Розділ II Система нормативно-правових актів України). Окрім того, на нашу думку, поряд з документами стратегічного планування, мають мати своє місце і документи концептуального і доктринального характеру.

4. Авторка констатує, що «Інституційно-функціональна характеристика механізму правового забезпечення національної безпеки України полягає у визначенні інституційних особливостей державних органів, які утворюють його інституційну складову, у поєднанні з функціональними ознаками». Однак, окрім державних органів, які напрацьовують відповідні нормативно-правові акти з питань забезпечення національної безпеки, відповідно до ст. 12 Закону України «Про національну безпеку», інші державні органи та органи місцевого самоврядування здійснюють свої функції із забезпечення національної безпеки у взаємодії з органами, які входять до складу сектору безпеки і оборони, напрацьовуючи відповідні свої внутрішні нормативні акти, направлені на виконання відповідних функцій у цій сфері.

5. При розкритті змісту підрозділу «2.3. Документи стратегічного планування у механізмі правового забезпечення національної безпеки України» (с.90), на наше переконання, дисертантці необхідно було торкнутися питання необхідності створення методологічної основи нормотворчої діяльності, стратегічного планування, розбудови структури сил і засобів національної безпеки і оборони в сучасних умовах збройної агресії Росії проти України, що сприятиме подальшій інтеграції України в євроатлантичний простір. Зазначене вимагає виокремлення таких керівних документів сектору безпеки і оборони, як: концепція (провідний задум); доктрина (теорія, система принципів, поглядів, настанов); стратегія (конкретні рішення, цілі).

Формування стратегії національної безпеки і оборони відбувається через механізм керування ризиками виникнення таких загроз. При формуванні власної системи зовнішніх та внутрішніх загроз держава закладає потенційні інструменти їх усунення та подолання, виходячи насамперед із національних інтересів, які охоплюють потреби українського народу у збереженні та

розвитку української державності та національних цінностей. Від правильності їх вибору залежить й воєнна організація країни через розбудову відповідних державних органів, військових формувань, діяльність яких безпосередньо спрямована на захист національних інтересів. Наведене потребує опрацювання та закріплення на доктринальному рівні з метою підготовки нової Стратегії національної безпеки і оборони України повоєнного періоду.

З цією метою вітчизняна наукова думка вже сьогодні повинна піднімати важливі питання як стратегічного, так і оперативного значення з метою формування дієвої доктрини національної безпеки та оборони країни.

6. Дискусійним є констатація автора щодо окремих положень наукової новизни, насамперед у розділі «Уперше». Таким, наприклад, є твердження авторки щодо новизни дослідження, здійсненого на відповідних загальноновизнаних наукових підходах та спеціальних методах пізнання, а також щодо визначення принципів, функцій механізму правового забезпечення національної безпеки України.

Карпенко Микола Іванович, д.ю.н., доцент, головний науковий співробітник наукової лабораторії військового права та міжнародного гуманітарного права наукового центру національної безпеки і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

Зауваження:

1. У дисертаційному дослідженні приділено значну увагу юридичним процедурам, як одній із складових механізмів правового забезпечення національної безпеки України. На нашу думку в дисертації доцільно було б також розглянути і процесуальні особливості юридичних процедур.

2. Варто зазначити, що в дисертації розглянуто кримінально-правове забезпечення національної безпеки, з огляду на це вбачається доцільними приділити також увагу військовій злочинності, що створює потенційні та реальні загрози національній безпеці.

Пашинський Володимир Йосипович, д.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту права КНУ імені Тараса Шевченка.

Зауваження:

1. В тексті дисертаційної роботи здобувачка використовує поняття «статуси», зокрема, на сторінці 27 зазначає, що «механізм правового забезпечення національної безпеки стосується виключно існуючих правових засобів та ресурсів, а саме: визначених правом правил поведінки, статусів, інститутів та відповідних процедур, які у своїй єдності дозволяють реалізувати нормативно-правові приписи щодо досягнення мети — забезпечення національної безпеки; на сторінці 80 вказує, що «нормативно-правові акти встановлюють статуси, правила поведінки, процедури інститутів держави, а саме сил безпеки, щодо забезпечення державної безпеки». Враховуючи зазначене, потребує додаткового висвітлення під час публічного захисту

дисертації, наукова позиція авторки щодо використаного нею поняття «статуси» та його сутності в контексті теми дисертаційної роботи.

2. У своїй роботі, на сторінці 38, дисертантка зазначає, що «інституційну складову механізму правового забезпечення національної безпеки формують державні інститути, призначенням яких є правове забезпечення національної безпеки, тобто діяльність щодо правового регулювання суспільних відносин у сфері національної безпеки та застосування норм права відповідно до повноважень, визначених законодавством». У цьому контексті, під час публічного захисту дисертації, потребує уточнення наукова позиція здобувачки щодо системи інститутів, які формують інституційну складову механізму правового забезпечення національної безпеки в сучасних умовах.

3. На с. 97 дисертаційної роботи авторка проводить короткий аналіз Стратегії національної безпеки України та висловлює свою позицію, що «чинна Стратегія національної безпеки України має назву «Безпека людини – безпека країни», але з урахуванням існуючих загроз необхідно зробити акцент саме на захисті країни від агресії, збереження державності, національної ідентичності, що дозволить своєю чергою забезпечити стан безпеки життєдіяльності людини, захистити життя та здоров'я. Тому варто відредагувати назву Стратегії національної безпеки, що має позначитися на змісті та вказати: «Безпека країни – безпека людини». При цьому здобувачка не висловлює пропозиції щодо внесення змін до Стратегії національної безпеки України.

Кобзар Олександр Федорович, д.ю.н., професор, начальник кафедри забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України.

Зауваження:

1. В ході проведення наукового дослідження здобувачка приділила увагу характеристиці документів стратегічного планування, які визначають загальні засади формування та розвитку державної політики у сфері національної безпеки. З огляду на зазначене вище, додатково хотілося б уточнити позицію автора про те, як вона оцінює ці нормативні документи в розрізі представленої у роботі проблематики.

2. У дисертації вказується, що інституційну складову механізму правового забезпечення національної безпеки утворюють державні інститути, призначенням яких є правове забезпечення національної безпеки, тобто діяльність щодо правового регулювання суспільних відносин у сфері національної безпеки та застосування норм права відповідно до повноважень, визначених законодавством. Виникає питання чому тільки державні інститути?

3. У підрозділі 3.1. «Інституційно-функціональна характеристика механізму правового забезпечення національної безпеки» дисертантка лише поверхнево торкається питання щодо значення, для інституційно-функціональної характеристики механізму правового забезпечення національної безпеки, демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони (с. 129-131). Однак, доцільно було б це питання розкрити більш детально, враховуючи особливе значення демократичного цивільного контролю, а також запропонувати можливі напрями його удосконалення.

4. У підрозділі 3.2. «Сектор безпеки і оборони та система військової юстиції у механізмі правового забезпечення національної безпеки України» авторка приділяє увагу питанню формування цілісної системи військової юстиції в Україні, поряд з цим не звертається до міжнародного досвіду функціонування системи військової юстиції в провідних країнах, які входять до НАТО, зокрема і в контексті євроатлантичної інтеграції України.

5. Розглядаючи питання удосконалення механізму правового забезпечення національної безпеки України в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції (підрозділ 3.3) дисертантці, в першу чергу, слід було звернути увагу на досвід країн, які забезпечували свою національну безпеку воєнним шляхом. Адже саме такий досвід (на прикладі України) є унікальним та корисним для його імплементації в Україні.

Результати відкритого голосування: «За» - 5 членів ради.

«Проти» - немає.

«Хто утримався» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ID 11075 присуджує **Лобко Валентині Вікторівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ID 11075

Іван ДОРОНІН